

DYNAMICS OF THE DEVELOPMENT OF WORLD SCIENCE

Abstracts of II International Scientific and Practical Conference

Vancouver, Canada

23-25 October 2019

Vancouver, Canada

2019

УДК 658:174.4:330.112.2

ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ ГУДВІЛ: НАУКОВІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ

Верига Юстина Андріївна

к. е. н, професор

Коба Олена Вікторівна

к. т. н., доцент

Полтавський національний технічний університет

імені Юрія Кондратюка,

м. Полтава, Україна

Анотація. Одним з вирішальних чинників успіху є володіння інтелектуальними ресурсами та їх ефективне використання в господарській діяльності. Зміцненню конкурентоспроможності суб'єкта господарювання сприяє гудвіл, оскільки забезпечує додаткові переваги на ринках збуту, праці, капіталу, ресурсів тощо. Він впливає на вартість компанії і визначає її можливості в залученні коштів, пошуку стратегічних інвесторів та партнерів, побудові відносин із владою, формуванні попиту й лояльності споживачів. Проте, існує цілий ряд проблем теоретичного та практичного характеру, що стосуються його відображення в обліку, серед них тлумачення сутності гудвілу. У статті узагальнено підходи до трактування поняття «гудвіл», що подається у нормативно-законодавчих актах та в науковій літературі. З'ясовано, що як нормативні, так і у наукові джерела не містять єдиного твердження поняття «гудвіл». Визначено ознаки гудвіла з метою тлумачення даного поняття.

Ключові слова: гудвіл, визнання, оцінка, класифікація, нематеріальний актив, ділова репутація.

Нематеріальні активи, що останнім часом все частіше використовуються у господарській діяльності підприємства, є унікальними за своїми

характеристиками, складом, рівнем впливу на результати господарської діяльності об'єктами обліку.

Особливим видом нематеріальних активів, який виникає при продажу суб'єкта господарювання за ринковою ціною, є гудвіл. Гудвіл – це перевищення купівельної вартості суб'єкта господарювання над поточною вартістю всіх його активів. Гудвіл залежить від комплексу заходів, спрямованих на підвищення прибутковості компанії, таланту управлінців, кваліфікації та досвіду співробітників, стану ділових відносин компанії у світі бізнесу, її репутації на ринку, досягнутої, завдяки якості продукції (робіт, послуг, товарів), а також застосуванню новітніх технологій. З точки зору бухгалтерського обліку, гудвіл - це різниця між ринковою вартістю підприємства як цілісного майнового комплексу та його балансовою вартістю, що утворилася у зв'язку з отриманням вищого прибутку за рахунок використання ефективнішої системи управління, застосування нових технологій тощо.

У міжнародній практиці обліку питання відображення гудвілу є досить важливим. Методологію, рекомендовану для оцінки та організації обліку цього специфічного виду нематеріальних активів, відображено в МСФЗ 3 "Об'єднання бізнесу" [1], МСФЗ 22 "Об'єднання компаній" [2], П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» [3]. Проте, у нормативних джерелах не існує єдиного трактування поняття «гудвіл» (таблиця 1).

Аналізуючи дані таблиці 1, виокремлюючи спільні ознаки в наведених трактуваннях, можна сформулювати наступне визначення гудвілу. Гудвіл – це перевищення ринкової вартості компанії над фактичною, що виникає внаслідок сформованої її інтелектуальним капіталом ділової репутації.

Можна виокремити такі основні ознаки гудвілу:

- невіддільний від підприємства і не може бути проданий окремо;
- виникає тільки за наявності надлишкових доходів;
- виступає у вигляді активу, що не амортизується.

Трактування поняття «гудвіл» за нормативними джерелами

Джерело	Визначення гудвілу
МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу» [1]	Актив, який втілює у собі майбутні економічні вигоди, що виникають від інших активів, придбаних в об'єднанні бізнесу, які неможливо індивідуально ідентифікувати та окремо визнати.
П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» [3]	Перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань на дату придбання.
МСФЗ 22 «Об'єднання компаній» [2], US GAAP, SFAS 142 «Гудвіл та інші нематеріальні активи» [4]	Перевищення вартості покупки над придбаним інтересом у справедливій вартості ідентифікованих придбаних активів і зобов'язань
Податковий кодекс України [5]	Нематеріальний актив, вартість якого визначається як різниця між ринковою ціною та балансовою вартістю активів підприємства як цілісного майнового комплексу, що виникає в результаті використання кращих управлінських якостей, домінуючої позиції на ринку товарів, послуг, нових технологій тощо.
Закон України «Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Французької Республіки про взаємне сприяння та взаємний захист інвестицій» [6]	Комплекс заходів, спрямованих на зростання прибутку підприємства без відповідного збільшення активних операцій, включаючи використання кращих управлінських здібностей, лідерську позицію на ринку товарів (робіт, послуг), нові технології; вартість гудвілу визначається різницею між ціною придбання та звичайною ціною відповідних активів.

Зазначені характеристики є загально визнаними і дають змогу визначити сутність гудвілу. Проте, погляди науковців на визначення гудвілу різняться. Аналіз тлумачень категорії "гудвіл" в науковій літературі (таблиця 2) дозволяє зробити висновок, що вона має складний і багатогранний характер.

Узагальнюючи погляди науковців на трактування поняття «гудвіл», можна виділити кілька підходів:

- 1) гудвіл — активи, не відображені в балансі [7, 8];
- 2) гудвіл – це нематеріальний актив, який представляє собою вартісне відображення ділової репутації [9, 10];
- 3) гудвіл – це сукупність переваг підприємства, здатних приносити екстраординарний прибуток і виступати як ресурси [11, 12, 13].

Таблиця 2

Трактування поняття «гудвіл» у науковій літературі

Джерело	Визначення гудвілу
С. Ф. Легенчук [7]	Інтелектуальні активи підприємства, які не знайшли свого бухгалтерського відображення, а також вартість синергетичних ефектів, що виникли в результаті взаємодії складових інтелектуального капіталу.
Ридзевська А.В., Сало О.В. [8]	Елемент, що втілює у собі нематеріальні складові, цінність яких для підприємства дуже велика, незважаючи на те, що вони не визнаються активами в бухгалтерському обліку.
Є. Є. Іонін, М. О. Клепакова [9]	Нематеріальний актив, який представляє собою вартісне відображення ділової репутації, що визначається як різниця між вартістю придбання підприємства як цілісного майнового комплексу та вартістю його чистих активів на дату здійснення операцій
Сагова С. В. [10]	Позитивна чи негативна різниця між вартістю придбання підприємства в цілому і сукупною вартістю його чистих активів, кожен з яких на дату придбання оцінено за справедливою вартістю.

М. І. Бондар [11]	Переваги, які отримує покупець, купуючи вже існуюче і діюче підприємство.
Я. В. Соколов, Пятов М. Л. [12]	Сукупність нематеріальних чинників (активів), наявність яких забезпечує конкурентні переваги для підприємств і дає можливість отримувати додатковий дохід.
Сінько Г.С., Божко В.П. [13]	Сукупність невіддільних нематеріальних переваг підприємства, здатних приносити екстраординарний прибуток і виступати як ресурси, що використовуються у фінансово-господарській діяльності.

Згідно з першим підходом під гудвілом розуміється ділова репутація, тобто комплекс заходів, спрямованих на збільшення прибутку підприємства без відповідного збільшення активних операцій, включаючи використання кращих управлінських здібностей, домінуючу позицію на ринку продукції (робіт, послуг), нові технології тощо.

Відповідно до другого підходу гудвіл – це нематеріальний актив, вартість якого визначається як різниця між балансовою вартістю активів підприємства та його звичайною вартістю, як цілісного майнового комплексу, що виникає внаслідок використання кращих управлінських якостей, домінуючої позиції на ринку товарів (робіт, послуг), нових технологій тощо.

Третій підхід дає змогу визначити гудвіл як сукупність тих елементів бізнесу, що стимулюють клієнтів продовжувати користуватися послугами даного підприємства і приносять йому надприбуток.

Проведений аналіз трактування гудвілу у різних аспектах свідчить, що гудвіл є активом, здатним приносити економічні вигоди підприємству. Трактування даного виду активів як переваг, наявних під час всієї діяльності підприємства, обумовлює необхідність його відображення не лише під час придбання чи об'єднання, а й під час безперервної діяльності підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Міжнародний стандарт фінансової звітності 3 "Об'єднання бізнесу". URL: <https://zakon.help/article/mizhnarodnii-standart-finansovoi-zvitnosti-3/> (дата звернення 10.10.2019 р.).
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 22 "Об'єднання компаній». URL: <https://zakon.help/article/mizhnarodnii-standart-finansovoi-zvitnosti-3/> (дата звернення 10.10.2019 р.).
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 "Об'єднання підприємств" : наказ Міністерства фінансів України від 7 липня 1999 р. № 163 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99> (дата звернення 10.10.2019 р.).
4. General Accepted Accounting Principles, GAAP. URL: <http://www.gAAP.in.ua/archives/3447> (дата звернення 10.10.2019 р.).
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99> (дата звернення 10.10.2019 р.).
6. Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Французької Республіки про взаємне сприяння та взаємний захист інвестицій : Закон України від 02.06.95 р. N 202/95-ВР : Верховна Рада України. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/250_(дата звернення 10.10.2019 р.).
7. Легенчук С.Ф. Бухгалтерське відображення інтелектуального капіталу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.09; Нац. аграр. ун-т. К., 2006. 21 с.
- 8 Ридзевська А.В., Сало О.В. Поняття гудвілу та характеристика його складових. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки.* 2012. Вип. 22(2). С. 349-352.
9. Іонін Є. Є., Клепакова М. О. Гудвіл: підходи до визначення, класифікація та структура. *Агросвіт.* 2016. № 1-2. С. 27-31. URL: <file:///C:/Documents%20and%20Settings/OIA/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%>

D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/agrosvit_2016_1-2_6.pdf (дата звернення 10.10.2019 р.).

10. Сагова С. В. Особливості обліку гудвілу. *Фінанси, облік і аудит* : зб. наук. праць. К.: КНЕУ, 2009. Вип. № 14. С. 291-298.

11. Бондар М.І. Визнання гудвілу при придбанні підприємства з метою його відображення в обліку. *Формування ринкової економіки: наук. зб.* К.: КНЕУ, 2010. Вип. 24. С. 528–536.

12. Соколов Я.В., Пятов М. Л. Гудвил: «новая» категория бухгалтерского учета. *Бухгалтерский учет.* 1997. № 2. С. 46—50.

13. Сінько Г.С., Божко В.П. Аналіз та оцінка ділової репутації підприємств машинобудівної галузі. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі.* 2009. № 4. С. 5–14.